

इतीमानि विशेषरूपाणि । इतराणि समस्तान्यपि रूपाणि भौवादिकसंघतिवत् (1748) बोध्यानि ।

(1836) “षिधु संराद्धौ” (IV-दिवादि:-1192. सक. अनि. पर.)

‘सिधेः सिध्यति संराद्धौ—’ (श्लो. 116) इति देवः ।

संराद्धिः=निष्पत्तिः । “केचिदूदितं पठन्ति ; तदसत् । अनुदातोपदेशवै-
यर्थ्यात्” इति माधवः ।

¹सिद्धयः, ²सिधित्वा-सेधित्वा-सिद्धा, ³सिद्धः, ⁴साङ्काश्यसिद्धः, ⁵अन्नं साधयन्, तपः सेधयन्, इति विशेषरूपाणि । इतराणि सर्वाण्यपि पूर्वधातुवत् ज्ञेयानि ।

(1837) “षिधू शास्त्रे माङ्गल्ये च”

(I-भ्वादि:-48. अक. सेट्. पर.)

देवश्लोकः सेधतौ द्रष्टव्यः । उदित्वादिङ्विकल्पः । शास्त्रम्=शासनम्, माङ्गल्यम्=मङ्गलार्थक्रिया । समस्तान्यपि रूपाणि भौवादिकसेधतिवत् (1835) बोध्यानि ।

(1838) “षिभि हिंसार्थः” (I-भ्वादि:-431. सक. सेट्. पर.)

केषुचित् कोशेषु धातुरयं न दृश्यते । रूपाणि भौवादिकजिन्वतिवत् (604) बोध्यानि ।

1. ‘पुष्यसिद्धयौ नक्षत्रे’ (3-1-116) इति निपातनात् नक्षत्रविशेषे वाच्ये सति धातोः क्यप् । प्यतोऽपवादः । सिद्धयति अस्मिन्नुपक्रान्तं कार्यमिति सिद्धयः=पुष्यनक्षत्रः । अन्यत्र सेध्यम् इति प्यदेव ।

2. उदित्वादिङ्विकल्पः, ‘रलो व्युपधात्—’ (1-2-26) इति कित्त्विकल्पः । तेन रूपत्रयम् ।

3. उदित्वेन क्त्वायामिङ्विकल्पनात्, निष्ठायामिनिषेधः । संज्ञायां क्तप्रत्ययोऽयम् । सिद्धा इति देवयोनिविशेषाः ।

4. सांकाश्ये सिद्धः सांकाश्यसिद्धः । ‘सिद्धशुष्कपक्वबन्धैश्च’ (2-1-41) इति सप्तमीसमासः । ‘नेन्सिद्धबध्नातिषु च’ (6-3-19) इति सप्तम्या अलुको निषेधः ; अन्यथा, ‘साङ्काश्ये—’ इति सप्तम्याः ‘तत्पुरुषे कृति—’ (6-3-14) इति अलुक् श्रूयेत । तत्र सूत्रे बहुलग्रहणादेव क्वचिदलुकोऽप्रवृत्तौ तु नात्र सिद्धग्रहणं करणमित्यास्तां तावत् ।

5. ‘सिद्धयतेरपारलौकिकेऽर्थे’ (6-1-149) इति णावात्वम् । परलोकसाधनभूते तु ‘तपः सेधयन्’ इत्यत्र न आत्वम् ।